

Iedere dag een geschenk van God

Een gesprek met ds. J.K.C. Kronenberg

DOOR MARK WALLET

"Het blijft onwerkelijk, definitief. Je wordt er voortdurend mee geconfronteerd dat je niet meer kunt, wat je zou willen doen. Het hoofd wil wel, maar het lichaam niet meer. Blijkbaar vond God het zo genoeg: 'Jan, het is genoeg voor Mij. Drie maal zeven jaar heb je Mij mogen dienen, zo is het goed.' Er blijft genoeg te doen binnen het Koninkrijk van God, en dat wil ik ook blijven doen. Willen en kunnen lopen echter uiteen." Ds. J.K.C. Kronenberg (1952) ging op 1 november j.l. met vervroegd emeritaat en nam op zondag 16 november afscheid van de gemeente van Haarlem, waaraan hij sinds mei 2000 verbonden was. Deze afscheidsdienst was de eerste dienst die ds. Kronenberg leidde sinds juni 2002, toen hij te maken kreeg met een acuut leverfalen. Een gesprek met dominee en mevrouw Kronenberg over de betekenis van een dergelijk onvoorzien einde van het werk, over hun gang door de kerken en de toekomst.

Ziekte

"Maandag had ik nog een begrafenis en een vergadering van de PS, dinsdag zat ik bij de huisarts en een week later lag ik in het ziekenhuis. Ik merkte op een moment dat het niet meer ging." Ds. Kronenberg vertelt over de problemen met zijn lever die hem in juni 2002 overkwamen. Er kwam een donorlever uit Oostenrijk die op 16 juli in het LUMC te Leiden na een levensbedreigende situatie ingezet werd. Tegelijk met de lever waren ook de nieren aangetast in hun functioneren, waardoor de energie beperkt werd tot een paar uur per dag. "Je wordt ontzettend moe. Maar ik ben dankbaar dat de HERE mijn leven heeft gespaard, elke dag zie ik als een dag die ik extra krijg. Ik moet veel medicijnen gebruiken om het afstotingsproces tegen te gaan en weer andere medicijnen om de werking van die medicijnen te corrigeren. Wat mijn situatie betreft, is er eerder sprake van achteruitgang dan van verbetering. De artsen adviseerden mij daarom emeritaat aan te vragen. Omdat mijn toestand wisselend is, lukt het me niet om me op afspraken vast te leggen. Ik moet leven bij de dag. Preekverzoeken kan ik bijvoorbeeld niet in overweging nemen. Ik weet niet hoe ik morgen ben.

Als ik afgelopen zondag afscheid had moeten preken, was dat niet gegaan. Op de zestiende ging het gelukkig goed. In mijn afscheidspreek heb ik het geloof vergeleken met het beklimmen van een berg: je klimt omhoog maar soms gebeurt er iets en dan duikel je een heel eind naar beneden. Zo is mijn toestand ook, die op-en-neer-gaande beweging. Het omhoog klimmen kost veel energie. Ik ben er blij mee dat ik op deze wijze afscheid heb kunnen nemen van de gemeente van Haarlem. Er is zo geen open einde, dat is zowel voor de gemeente als voor ons als predikantsgezin goed. Daarmee kost het nog wel moeite, je moet je werk afbreken. Je wilde er richting aan geven, samen met de gemeente een bepaalde weg gaan. Het voelt als een machinist die een rijdende trein moet verlaten. Ik wist me duidelijk roepen naar Haarlem. Gemeentelieden hebben het daar ook moeilijk mee, ze zagen mijn komst als leiding van de Here God. De roeping tot predikant in onze kerken blijft echter. Ik hoop nog nuttig te zijn en dienstbaar aan het kerkverband, op wat voor wijze dan ook. Mijn huisarts zei: 'Je werk stopt niet, het krijgt alleen een andere invulling.' Ik zie mijn beperking als een handicap waarmee je moet leren om-

gaan. Het gaat ook wel, maar het is lastig. Je moet er voor oppassen je ziek-zijn allesbeheersend te laten zijn. Het is een oefening in vertrouwen."

Leven als predikant

Ds. Kronenberg werd tweeëntwintig jaar geleden tot predikant bevestigd in Stadskanaal met dezelfde tekst uit Colossenzen 3 waarmee hij in Haarlem afscheid nam: 'Het woord van Christus wone rijkelijk in U...', tevens belijdenis- en trouwtekst. De keuze voor de studie theologie kwam bij familie en vrienden als een volslagen verrassing. "Ik had op het vwo de B-opleiding gedaan, omdat ik de technische kant op wilde. Maar op een gegeven moment liet de studie theologie me niet meer los. Omdat ik geen Latijn en Grieks had gedaan, moest ik eerst de vooropleiding volgen aan de VU in Amsterdam, waar ik ook mijn propedeuse heb gehaald. In 1981 zijn we - mijn vrouw en ik - naar Apeldoorn verhuisd. Mijn vrouw werkte daar bij TNO, terwijl ik studeerde. In 1987 ben ik tegelijk met ds. Van der Gronden en ds. C. Westerink beroepbaar gesteld. Er kwamen beroepen van Den Haag-Centrum, Lutten, Sassenheim en Stadskanaal. We werden naar Stadskanaal getrokken, waar ik alle ruimte

heb gekregen om me als predikant te ontwikkelen. Er was veel jeugd en een betrokken gemeente. Oost-Groningen was een echt kandidaatsgebied, er was veel onderling contact als regiopredikanten en we ruilden ook regelmatig." Op de acht jaar Oost-Groningen volgden elf "goede jaren" in Leeuwarden. In 2000 kwam "met klem" de roep van de gemeente van Haarlem-Noord. De gemeente was een bezinning op gemeenteopbouw begonnen en had hiervoor een stimulator nodig. "Ik was intensief met gemeenteopbouw bezig geweest en had daar ook cursussen in gevolgd. Daar wilde ik de gemeente van Haarlem graag in begeleiden." Er is in de drieënhalve jaar dat ds. Kronenberg de gemeente van Haarlem diende, heel wat gebeurd: de gemeenten van Centrum en Noord zijn gefuseerd en op het gebied van gemeenteopbouw, interkerkelijke initiatieven en jeugdpastoraat zijn er vooruitgangen geboekt. Bij de jeugd heeft altijd zijn hart gelegen, zo vertelt hij. "Het werken met jongeren heb ik van meet af aan als een uitdaging gezien. Met ds. Van Atten heb ik een concept voor een catecheseproject ontwikkeld onder de titel *Rondom de Bijbel*. Mijn vrouw deed het typewerk. Deze methode is ook in het Hongaars vertaald. Catechese kost energie, maar de interactie met jongeren vind ik prachtig. Het werk met jongeren was de grootste vreugde, maar tegelijkertijd gaf dat soms ook de meeste moeite. Je wilt de jongeren bij Christus betrekken, door de catechese, door de prediking, en dan doet het pijn als jongeren afhaken. Ik heb wel eens een meisje gehad dat vlak voor haar achttiende verjaardag kwam vertellen niet meer mee te doen met de catechese en de kerk. Nu hoefde ze niet meer naar haar ouders te luisteren. Dat geeft moeite, je vraagt je af hoe het verder gaat in haar leven. Je leest in de bijbel van Lydia dat de HERE haar hart opende. Dat is ook de worsteling in de catechese: het hart moet wel open gaan, maar hoe vind je ingang? Bij de jeugd is veel openheid en echtheid. Ze loopt niet meer zo maar mee met de kerk op gezag van de ouders of de dominee. Die echtheid is mooi. Voor de kinderen hielden we in Leeuwarden van tijd tot tijd kinderdiensten, zoals we die nu ook in Haarlem kennen. Dat vond ik heerlijk om te mogen doen."

Zijn er punten waarop u veranderd bent in twintig jaar predikantschap?

"Een zekere ontwikkeling maak je natuurlijk wel door. Maar dat ik nu ver-

anderd ben.... Ik ben wel meer gaan zien van de trouw van God. Dat is meer voor mij gaan leven. Het gaat om de vastheid van Gods beloften. Daar ligt de zekerheid. Mensen die de zekerheid van het geloof misten, heb ik steeds meer daar op gewezen. Je kunt je geloof alleen bouwen op de beloften van Gods Woord, niet op je gevoelens. Die komen er wel bij, maar ze zijn niet de grond waarop je je geloof kunt bouwen."

Heeft u de plaats van de kerk in de samenleving zien veranderen? Is die anders in Stadskanaal, Leeuwarden en Haarlem?

"Daar zie ik wel verschuivingen, die ook deels te maken hebben met de regio. In Stadskanaal heb ik geholpen met het opzetten van de lokale omroep *Kanaalstreek*, waarbij de kerk programma's en kerkdiensten kon verzorgen. Ik was zelfs voorzitter van het bestuur van die omroep. Bij het opzetten daarvan kregen we veel medewerking van de lokale overheid, die dit initiatief steunde. In Leeuwarden hadden de kerken vijf uur zendtijd, maar daar moesten we al meer voor knokken. Er moest kwaliteit geboden worden. In Haarlem is zendtijd voor kerken helemaal niet aan de orde, daar is geen enkele ruimte voor. Er wordt hier nagenoeg geen rekening gehouden met de kerk en de kerkmensen. Als er festiviteiten zijn, vinden die altijd op zondag plaats. De gemeente Haarlem wilde de kerk van Centrum al jaren kopen om op die plaats een bioscoop en parkeergarage te bouwen. Een andere passende locatie voor de kerk werd de gemeente van Centrum niet aangeboden. Er is wel degelijk verschil tussen het noorden en westen van Nederland. Er zit natuurlijk ook een uitdaging in om in een plaats als Haarlem toch te laten zien dat de kerk een eigen plaats in de samenleving heeft. In Haarlem doen de kerken dat bijvoorbeeld via het daklozenproject 'Het Kruispunt', een opvangplaats waar daklozen in de weekenden terecht kunnen. Dat is een signaal van de kerk aan de samenleving."

Vergroot deze marginale positie van de kerk ook de noodzaak samen te werken met andere kerken, zoals in Haarlem volop gebeurt?

"Het is goed om de krachten te bundelen waar dat kan. In Haarlem is intensief contact met de vrijgemaakt-gereformeerde kerk. Ik denk dat ik hier één van de eerste gezamenlijke avondmaalsvieringen in het land geleid heb.

Ds. en mevr. Kronenberg

Catechese en jeugdwerk van de beide kerken zijn in elkaar geschoven. Er zijn geregeld gezamenlijke diensten. Ook met de Nederlands-gereformeerden is goed contact, maar die zitten geografisch wat verder weg: in Heemstede. Binnen het IKES wordt er ook met evangelischen en baptisten samengewerkt in het evangelisatie- en jeugdwerk. Mijn wens voor de kerk is dat de muren verder afbrokkelen. Praktisch moet je dan samen nadenken over de vraag hoe we kerk willen zijn, wie we als kerk willen bereiken, wat we als kerk voor onze omgeving willen betekenen."

U hebt grote belangstelling voor de eindtijd. Is dat een ondergeschoven kindje in de gereformeerde traditie?

"In mijn studiejaren las ik de boeken van Hall Lindsey, dat fascineerde me. Op die boeken is genoeg af te dingen, maar het thema fascineert me: stel dat wij de generatie zijn van Christus' wederkomst. We leven wat dat betreft in een spannende tijd. Pas stond er een berichtje in de krant dat men op zoek was naar de laatste talen waarin de bijbel nog niet vertaald is. Dat doet toch denken aan Mattheüs 24: als het evangelie overal verkondigd is, dan is het einde gekomen. Er is op dat gebied enorm veel mogelijk door de ontwikkeling van de moderne communicatiemiddelen. Jezus heeft de opdracht gegeven te letten op de tekenen der tijden. Het gaat erom waakzaam te zijn, terwijl we gewoon ons werk doen. We moeten ervoor waken niet hetzelfde gedrag als de vijf dwaze meisjes te vertonen, maar klaar te zijn voor de komst van Christus. Niet teveel achterom kijken, maar vooruit, ook als kerk. Voor deze dingen zou in de gereformeerde gezindte wel meer aandacht mogen zijn." ●